

NEW YORK TIMES BESTSELLER

Kým sme boli vaši

Lisa Wingateová

Kým sme boli vaši

*Kým sme
boli vaši*

Lisa Wingateová

TATRAN

Z anglického originálu Lisa Wingate: BEFORE WE WERE YOURS,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Ballantine Books, an imprint of Random House,
a division of Penguin Random House LLC, New York., USA 2017,

preložila Mária Kočanová.

Vyšlo v roku 70. výročia Vydavateľstva TATRAN, Bratislava 2018 ako 5164. publikácia.

Vydanie I.

Prebal a väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval AldoDesign, Bratislava.

Zodpovedná redaktorka Katarína Jusková

Jazyková redaktorka Marta Bábiková

Technický redaktor Jaroslav Zdražil

Sadzba RS servis, Bratislava

Vytlačila CPI Moravia Books, Pohořelice.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

Before We Were Yours is a work of historical fiction. All incidents and dialogue
are products of the author's imagination and are not to be construed as real.

Where real-life figures appear, the situations, incidents, and dialogues concerning
those persons are entirely fictional and are not intended to change the entirely fictional
nature of the work. In all other respects, any resemblance to persons living or dead
is entirely coincidental.

Copyright © 2017 by Wingate Media, LLC

Translation © Mária Kočanová 2018

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2018

ISBN 978-80-222-0937-3

Stovkám tých, ktorí sa stratili,
aj tisíckam tých, ktorí sa nestratili.
Nech sa na vaše príbehy
nikdy nezabudne.

Tým, ktorí pomáhajú dnešným sirotám
nájsť navždy domov.
Aby ste vždy poznali hodnotu svojej práce
a svojej lásky.

„Vedeli ste, že v tejto krajine slobodných a domove odvážnych prebieha rozsiahly obchod s malými deťmi? A že úradné doklady, ktoré idú z rúk do rúk, neznamenajú iba popísané hárky papiera sľubujúce určité finančné zisky, ale aj živé, kopajúce deti z mäsa a krvi?“

Z článku „OBCHOD S DEŤMI“
The Saturday Evening Post, 1. FEBRUÁR 1930

„Sú,“ vyhlasovala opakovane (Georgia Tannová), „nepopísané tabule. Narodili sa nepoškvrnené, a ak si ich adoptujete v ranom veku a obklopíte ich krásou a kultúrou, stanú sa čímkoľvek, čo si zaželáte.“

BARBARA BISANTZOVÁ RAYMONDOVÁ
Zlodejka bábätiek

PREDSLOV

Baltimore, Maryland

3. AUGUST 1939

Môj príbeh sa začal v jednu dusnú augustovú noc na mieste, ktoré nikdy viac neuvidím. Miestnosť sa mi vynára iba v predstavách. V dňoch, keď si ju vyčarím, je zväčša veľká. Steny sú biele a čisté, posteľná bielizeň šuchorí ako spadnutý list. V súkromnej izbe nič nechýba, všetko je ako má byť. Vonku pofukuje ľahký vánok, vo vysokých stromoch vrzúkajú cikády, ich zelené skrýše sú tesne pod obločnicami. Sieťky na oknách sa prehýbajú dovnútra, ventilátor nad stropce hrkoce a rozháňa vlhký vzduch, ktorému sa vôbec nechce hýbať.

Do miestnosti prúdi borovicový závan, žena zo seba vytíška výkriky a zdravotné sestry ju pevne pridržajú na posteli. Na pokožke sa jej zráža pot, steká jej po tvári, rukách a nohách. Keby si všetko uvedomovala, bola by zdesená.

Je pekná. Nežná, krehká duša. Nie z tých, ktoré by úmyselne privodili katastrofu, čo sa začína odvíjať iba teraz, v tomto okamihu. Za všetky tie roky svojho života som zistila, že väčšina ľudí spolu vychádza, ako najlepšie vie. Neubližujú iným úmyselne. Ubližovanie je iba vedľajší produkt prežitia.

To, čo sa udeje po záverečnom milosrdnom zatlačení, nie je jej vina. Za príčinu tú poslednú vec, ktorú by si azda želala. Vyjde z nej mĺkve telíčko – drobné svetlovlasé dievčatko krásne ako bábika, no modré a nehybné.

Žena vôbec nepozná osud svojho dieťaťa, a ak ho aj pozná, lieky jej dozajtra úplne zahmlia myseľ. Prestane sa mykať a poddá sa rannému spánku, umocnenému dávkou morfia a skopolamínu, ktoré jej naordinovali na utlmenie bolesti.

Aby jej pomohli dostať všetko z tela, čo sa aj stane.

Kým ju lekári pozašívajú a sestry očistia, čo ostalo, prebehne súcitný rozhovor.

„Je smutné, keď sa stane toto. Nie je prirodzené, že životu nie je dopriaty aspoň jediný výdych na tomto svete.“

„Niekedy človek uvažuje... prečo... keď je dieťa také vytúžené...“

Závoj je zatiahnutý. Drobné očka zastreté. Nikdy neužrú svetlo sveta.

Žena počuje slová, ale nechápe ich význam. Všetko sa jej zlieva a zahmlieva. Akoby sa snažila zachytiť prúd, no uniká jej pomedzi stisnuté prsty, až s ním napokon odpláva.

Neďaleko čaká muž, možno na chodbe hneď za dverami. Je dôstojný, vznešený. Nie je zvyknutý na bezmocnosť. Dnes sa mal stať starým otcom.

Úchvatné očakávanie sa scvrklo na mučivú úzkosť.

„Pane, je mi nesmierne ľúto,“ povie lekár, len čo sa vytratí zo sály. „Ubezpečujem vás, že sme spravili všetko, čo je v ľudských silách, aby sme vašej dcére zmiernili pôrodné bolesti a zachránili dieťa. Chápem, aké to je pre vás ťažké. Prosím, odovzdajte našu sústrasť otcovi dieťaťa, keď sa spojíte so zámorím. Po toľkých sklamaniach vaša rodina určite prechovávala obrovské nádeje.“

„Bude schopná vynosiť ďalšie?“

„Neodporúčam jej to.“

„To ju položí. Rovnako ako jej matku, keď sa to dozvie. Viete, Christine je naše jediné dieťa. Ťapkanie drobných chodidiel... začiatok novej generácie...“

„Chápem vás, pane.“

„Aké je riziko v prípade, že by...“

„Ohrozilo by jej to život. A je nanajvýš nepravdepodobné, že vaša dcéra by ďalšie dieťa donosila. Keby sa o to pokúsila, výsledok by mohol byť...“

„Chápem.“

Lekár položí zdrvenému mužovi ruku na plece, alebo aspoň tak sa to mohlo odohrať v mojich predstavách. Stretnú sa im pohľady.

Lekár sa obzrie, aby sa ubezpečil, že ich nepočujú zdravotné sestry. „Pane, smiem vám niečo navrhnúť?“ povie potichu, vážne. „V Memphise poznám istú ženu...“

Avery Staffordová

AIKEN, JUŽNÁ KAROLÍNA, SÚČASNOSŤ

Nadýchnem sa, posuniem sa na kraj sedadla a narovnáam si sako, len čo limuzína zabočí a zastane na rozpálenom asfalte. Reportérske vozy zaparkované pri obrubníku podčiarkujú dôležitosť predpoludňajšieho navonok bezvýznamného podujatia.

Ani jediný okamih dnešného dňa sa však neudeje náhodne. Celé posledné dva mesiace v Južnej Karolíne sa sústreďovali na to, aby všetko vyzeralo do detailu, ako má – navodilo *dojem*, nič viac.

Nebudú nijaké konečné vyhlásenia.

Aspoň zatiaľ.

A ak bude po mojom, nebudú ešte dlho.

Najradšej by som zabudla, prečo som prišla domov, no neoblomne mi to pripomína dokonca aj fakt, že môj otec nečíta poznámky a nekontroluje inštrukcie svojej super dôslednej tlačovej tajomníčky Leslie. Pred nepriateľom, čo sa s nami mlčky vezie v aute, niet úniku. Sedí tu, na zadnom sedadle, schováva sa pod sivým oblekom šitým na mieru, ktorý visí môjmu otcovi na širokých pleciach o čosi väčšími, než by mal.

Otec vyzrie z okna s hlavou naklonenou nabok. Svojich pobočníkov a Leslie odsunul do druhého voza.

„Cítiš sa dobre?“ Načiahnem sa k sedadlu a zmietam z neho dlhý svetlý vlas – môj –, aby sa mu pri vystupovaní nezachytil na nohaviciach. Keby tu bola moja matka, vytiahla by malú kefku na šaty, ale ostala doma a pripravuje sa na druhú významnú udalosť dnešného dňa – na vianočné

rodinné fotografovanie, ktoré sa má uskutočniť niekoľko mesiacov vopred... pre prípad, že by sa otcova prognóza zhoršila.

Otec sa trochu vystrie, zdvihne hlavu. Sivé vlasy sa mu zježia od statickej elektriny. Mám chuť prihladiť ich, ale nespravím to. Porušila by som protokol.

Zatiaľ čo sa moja matka dôverne stará o mikrostránky našich životov, ako kefovanie odevov a plánovanie rodinného vianočného fotografovania v júli, otec je pravý opak. Je zdržanlivý – ostrov neochvejnej mužnosti v ženskej domácnosti. Viem, že na mojej matke, na mojich dvoch sestrách aj na mne mu nesmierne záleží, ale zriedka vysloví svoje pocity nahlas. Viem aj, že som jeho najobľúbenejšia dcéra, no zároveň je zo mňa najväčšmi zmätený. Otec je produktom doby, keď ženy išli na vysokú školu, len aby získali titul potrebný na dobrý vydaj. Nie si je celkom istý, ako sa má správať k tridsaťročnej dcére, ktorá skončila štúdium na kolumbijskej právnickej fakulte s vyznamenaním a nadchýna sa drsným svetom amerického právneho systému.

Nech je na príčine čokoľvek – možno iba to, že pozície *dokonalkej dcéry* aj *milej dcéry* boli v našej rodine dávno obsadené –, odjakživa som bola *múdra dcéra*. Zbožňovala som školu a rodina dospela k nevyslovenému záveru, že budem rodinnou svetlonosičkou, náhradou za syna, otcovou nasledovníčkou. Ktovieprečo som si predstavovala, že keď k tomu raz dôjde, budem už staršia a pripravená.

Teraz hľadím na otca a uvažujem: *Ako to môžeš nechcieť, Avery? Sám sa o to usiloval celý život. Preboha, veď sa k tomu dopracúvali generácie Staffordovcov od čias revolúcie*. Naša rodina sa odjakživa držala vodiaceho lana verejnej služby. Ocko nie je výnimka. Od promócie na West Pointe a služby vo vojenskom letectve ešte pred mojím narodením zastupoval rodinné meno so ctou a rozhodnosťou.

Jasné, že to chceš, hovorím si v duchu. Odjakživa si po tom túžila. Nečakala si iba, že sa to stane tak skoro a takto. To je všetko.

V zákutí duše sa všetkými desiatimi pridržam najlepšieho scenára. Nepriatelia budú zdolaní na oboch frontoch – politickom aj medicínskom. Otca vylieči kombinácia chirurgického zákroku, ktorý ho predčasne priviedol domov z letného zasadnutia kongresu, a chemoterapeutickej pumpičky, ktorú musí nosiť pripevnenú na nohe každé tri týždne. Môj návrat domov do Aikenu je dočasný.

Rakovina prestane byť súčasťou nášho života.

Možno ju poraziť. Iným ľuďom sa to podarilo, a ak sa to podarilo im, podarí sa to aj senátorovi Wellsovi Staffordovi.

Na svete niet silnejšieho ani lepšieho človeka, ako je môj ocko.

„Pripravená?“ opýta sa a napráva si oblek. Uľaví sa mi, keď si prihladí kohúta na hlave. Nie som ochotná prekročiť čiaru medzi dcérou a opatrovatelkou.

„Hneď po tebe.“ Urobila by som preňho všetko, ale dúfam, že máme pred sebou ešte veľa rokov, kým si vymeníme úlohy rodiča a dieťaťa. Pochopila som, aké to je ťažké, keď som sledovala otcov boj pri rozhodovaní o osude jeho matky.

Moja kedysi bystrá a veselá starká Judy je teraz iba príznakom samej seba. Je to smutné a ocko o tom už nehovorí. Keď sa médiá dozvedia, že sme ju previezli do opatrovateľského *zariadenia*, navyše do špičkového domova na peknom pozemku, sotva pätnásť kilometrov odtiaľto, bude to, v politickom žargóne, gól do našej bránky. Vzhľadom na nedávny škandál o sérii podozrivých smrteľných prípadov a týrania v niekoľkých súkromných zariadeniach pre seniorov v našom štáte ockovi politickí nepriatelia budú buď poukazovať na to, že špičkovú starostlivosť si môžu dovoliť len majetní ľudia, alebo môjho otca obvinia, že si vlastnú matku odpratal z domu, lebo je gauner bez štipky súcitu a nezáleží mu na starých ľuďoch. Budú tvrdiť, že by pokojne zatvoril oči pred potrebami bezmocných, ak by tým mali získať jeho priatelia a prispievatelia na kampaň.

V skutočnosti však rozhodnutie o starkej Judy nijako nesúvisí s politikou. Sme ako všetky ostatné rodiny. Každá cesta je vydláždená pocitom viny, lemovaná bolesťou a posiatá výmoľmi hanby. Starká Judy nás privádza do rozpakov. Bojíme sa o ňu. Puká nám srdce pri pomyslení, ako sa môže skončiť jej krutý pád do demencie. Skôr ako sme starkú presťahovali do domova pre seniorov, ušla svojej opatrovatelke aj gazdinej. Zavolala si taxík a nebolo jej celý deň, až ju napokon našli v administratívnom komplexe, kde bolo kedysi jej obľúbené nákupné centrum. Je záhadou, ako to dokázala, keď si niekedy nevie spomenúť na naše mená.

Dnes dopoludnia mám na zápästí jeden z jej obľúbených šperkov. Matne si ho uvedomím, keď vystupujem z limuzíny. Tvárim sa, že náramok s vážkami som si zvolila na jej počesť, ale v skutočnosti mi pripomína, že ženy z rodiny Staffordovcov robia to, čo treba robiť, aj ak sa im nechce. Z miesta dnešného predpoludňajšieho podujatia nemám dobrý pocit. Domovy dôchodcov som nikdy nemala rada.

Iba sa zvitame a porozprávame, hovorím si v duchu. Novinári sem prišli urobiť reportáž, nie klásť otázky. Potrasieme si ruky, prejdeme po budove, spolu s obyvateľmi sa zúčastníme na oslave tých narodenín tu-najšej klientky. Jej manžel má deväťdesiatdeväť. Klobúk dolu.

Chodba páchne, akoby tu niekto vypustil trojčatá mojej sestry so sprejmi čistiaceho prostriedku. Vzduch je presýtený vôňou syntetického jazmínu. Leslie potiahne nosom, potom súhlasne pokýva hlavou a spolu s fotografom, niekoľkými praktikantmi a pobočníkmi nás vpustí dnu. Na podujatie sme prišli bez osobnej ochranky. Tá sa už bezpochyby pripravuje na popoludňajšie debatné fórum na radnici. Za tie roky sa môjmu otcovi vyhrážali smrťou okrajové skupiny a bezvýznamné domobranne zoskupenia, rovnako ako množstvo pomätencov vydávajúcich sa za ostreľovačov, bioteroristov či únoscov. Na rozdiel od ochranky zriedka berie vyhrážky vážne.

Zabočíme za roh a zvitame sa s riaditeľkou domova a dvoma televíznymi štábmi s kamerami. My chodíme, oni filmujú. Môj otec pridáva šarm. Potriasa ruky, pózuje pre fotografy, trpezlivo sa rozpráva s ľuďmi, skláňa sa k invalidným vozíkom a ďakuje sestrám za ťažkú a obetavú prácu, akú vykonávajú každý deň.

Nasledujem ho a robím to isté. Šarmantný starší pán v tvídovom klobúku so mnou flirtuje. S rozkošným britským prízvukom mi hovorí, že mám pekné modré oči. „Pred päťdesiatimi rokmi by som vás presvedčil, aby ste so mnou išli na rande,“ doberá si ma.

„Myslím, že sa vám to podarilo aj teraz,“ odpoviem a obaja sa zasmejeme.

Jedna zo sestier ma varuje, že pán McMorris je striebrovlasý don Juan. Starček na mňa na dôkaz žmurkne.

Keď prechádzame po chodbe na miesto oslavy tých narodenín, uvedomím si, že sa popravde zabávam. Tunajší klienti sú zjavne spokojní. Nie je tu taký prepych ako v domove starkej Judy, ale je na hony vzdialený od podradných zariadení, ktoré spomínajú žalobcovia z reťaze nedávnych súdnych procesov. Títo žalobcovia s veľkou pravdepodobnosťou nikdy neuvidia ani cent, bez ohľadu na odškodné uznané súdmi. Finančníci, ktorí sa maskujú reťazcom domovov dôchodcov, využívajú informačné siete holdingových spoločností a akciových združení, ktoré môžu ľahko priviesť ku krachu, aby sa vyhli plateniu súdnych nárokov. Preto je odhalenie spojenia medzi jedným z týchto reťazcov a jedným

z otcových najstarších priateľov a najväčších prispievateľov také nebezpečné. Môj otec je významná spoločenská osobnosť, na ktorú sa môže sústrediť hnev verejnosti a výstražný prst politického vplyvu.

Hnev a obvinenie sú silné zbrane. Opozícia o tom vie svoje.

V spoločenskej miestnosti postavili nevelké pódium. Stanem si nabok so sprievodom, ktorý zaujal miesto pri sklených dverách s výhľadom na tienistú záhradu, kde napriek neúprosnej letnej páľave kvitne pestrá paleta kvetov.

Na jednej zo záhradných cestičiek chránených zeleným príkrovom stojí osamelá žena. Je k nám obrátená chrbtom, hľadí do diaľky a oslavu zjavne neberie na vedomie. Ruky má položené na palici. Je oblečená v jednoduchých bavlnených šatách krémovej farby a napriek teplému dňu má na sebe biely sveter. Husté sivé vlasy má zapletené do vrkoča obkrúteného okolo hlavy, čo spolu s jednotvárnymi šatami navodzuje priam snový dojem, prízračný pozostatok dávno zabudnutej minulosti. V špaliéri vistérie pofukuje vánok, no starej ženy akoby sa nedotkol, čo iba umocňuje pocit klamnej vidiny.

Obrátim pozornosť na riaditeľku domova. Všetkých privíta a pripomenie dôvod dnešného zhromaždenia – napokon, celé storočie života sa neoslavuje každý deň. Ešte pozoruhodnejší je fakt, že väčšinu z tohto času prežila oslávenkyňa v manželstve s mužom, ktorého má dosiaľ po boku. Preto si taká udalosť zaslúži senátorskú návštevu.

Nehovoriac o fakte, že dvojica podporuje môjho otca od čias jeho pôsobenia vo vláde štátu Severná Karolína. V skutočnosti ho poznajú dlhšie ako ja a sú mu takmer rovnako oddaní. Keď otec spomenie ich mená, oslávenkyňa aj jej manžel zdvihnú chudé ruky vysoko nad hlavy a nadšene tleskajú.

Riaditeľka porozpráva príbeh rozkošných milencov usadených za vrchstolom. Luci sa narodila vo Francúzsku, ešte keď sa po uliciach premávali koče ťahané koňmi. Je ťažké predstaviť si to. Počas druhej svetovej vojny pracovala pre francúzsky národnooslobodzovací front. Jej manžel Frank bol bojový pilot a zostrelili ho v akcii. Ich príbeh je ako z filmu – dojemná romanca. Keďže Luci bola súčasťou únikovej siete, pomohla mu zamaskovať sa a zraneného ho prepašovala z krajiny. Po vojne sa vrátil a vyhľadal ju. Ešte vždy žila na tej istej farme so svojou rodinou, v pivnici, jedinej časti domu, ktorá sa zachovala.

Udalosti, ktoré prežili títo dvaja, ma privádzajú do úžasu. Také činy

sú možné iba pod vplyvom skutočnej, silnej lásky, keď sú si ľudia navzájom oddaní a obetujú všetko, aby mohli byť spolu. Po takej láske túžim aj ja, no občas uvažujem, či naša moderná generácia dokáže tak milovať. Sme beznádejne nesústredení... zaneprázdnení.

Hodím okom na svoj snubný prsteň a pomyslím si: *Elliotovi ani mne nič nechýba. Poznáme sa navzájom do najmenších podrobností. Vždy sme stáli jeden druhému po boku...*

Oslávenkyňa sa pomaly zdvihne z kresla a vezme svoju lásku za ruku. Spolu sa pohnú, prihrbení, pokrútení, opretí o seba. Pohľad na nich je dojímavý, chytá za srdce. Dúfam, že aj moji rodičia sa dožijú takeho zrelého veku. Dúfam, že spolu stravia dlhú penziu... jedného dňa... v ďalekej budúcnosti, keď sa môj otec konečne rozhodne spomaliť. Choroba ho nemôže skolíť v päťdesiatich siedmich rokoch. Je silný. Je nesmierne potrebný, doma aj na verejnosti. Má pred sebou ešte kopu práce, po ktorej si moji rodičia zaslúžia dôchodok s pokojne plynúcimi ročnými obdobiami a spoločne prežitými chvíľami.

Hruď mi zaplaví neha a odpútam sa od podobných myšlienok. *Nijaké vylievanie srdca na verejnosti* – pripomína mi často Leslie. *V tejto aréne si to ženy nemôžu dovoliť. Vníma sa to ako neschopnosť, slabosť.*

Akoby som to dávno nevedela. Súdna miestnosť nie je v tom smere iná. Právničky podstupujú nejednu skúšku ohňom. Musíme hrať podľa odlišných pravidiel.

Môj otec zasalutuje Frankovi, keď sa stretnú neďaleko pódia. Frank zastane, vypne hruď a opätuje gesto s vojenskou dôslednosťou. Stretnú sa im pohľady a ten okamih nemá jedinú chybičku. Možno vyzerá dokonale v zábere kamery, ale nie je určený pre kameru. Môj otec stisne pery do tenkej čiary. Snaží sa potlačiť slzy.

Nemá v povahe prejavovať city.

Prežriem ďalšiu hrču emócií. Z úst mi unikne roztrasený výdych. Vystriem plecia, odvrátim pohľad a sústredím sa na okno a ženu v záhrade. Ešte vždy stojí na tom istom mieste a upiera pohľad do diaľky. Kto je to? Po čom pátra? Búrlivý nápev „Veľa šťastia“ prenikne cez sklo a prinúti ženu pomaly zabočiť k budove. Vnímam spev celým srdcom. Viem, že kamery možno zabľúdia ku mne a budem sa tváriť neprítomne, ale akosi neviem odtrhnúť pohľad od cestičky za oknom. Chcem aspoň uvidieť ženinu tvár. Bude taká bezobsažná ako letná obloha? Je iba zmätená a bezcieľne sa túla, alebo sa na oslave nezúčastnila náročky?

Leslie ma od chrbta potiahne za sako a ja sa vystriem do pozoru ako školáčka, ktorú pristihli rozprávať sa pri zdrazení.

„Veľa šťastia... *Sústredenie*,“ zaspieva mi tesne pri uchu, ja prikývnm a ona sa posunie, aby získala lepší uhol na fotografie mobilom, ktoré uverejní na otcovom Instagrame. Senátor využíva všetky najnovšie spoločenské siete, hoci nevie používať ani jednu z nich. Správca jeho spoločenských sietí je prvotriedny.

Oslava pokračuje. Blesky fotoaparátov vybuchujú. Šťastní rodinní príslušníci si utierajú slzy a natáčajú videá s mojím otcom odovzdávajúcim zarámovaný gratulačný list.

Privezú tortu so stovkou zapálených sviečok.

Leslie je nadšená. Miestnosť prekypuje šťastím a citmi, rozpínajú ju ako hélium balón. Ešte trochu radosti, a všetci odletíme.

Ktosi ma chytí za zápästie, stisne mi ho tak nečakane, až sa myknem, no hneď sa spamätám. Nezamýšľam urobiť scénu. Prsty sú studené, kostnaté, rozochvené, ale prekvapujúco silné. Obrátim sa a vidím ženu zo záhrady. Vystrie zhrbený chrbát a upiera na mňa oči farby hortenzií, čo máme doma na Drayden Hille – jemná jasnomodrá so svetlejším odtieňom na okrajoch. Vráskavé pery sa chvejú.

Skôr ako sa stihnem spamätať, príde po ňu sestra a pevne ju chytí za ruku. „May,“ povie a ospravedlňujúco pozrie na mňa. „Podďte so mnou. Nemôžete otravovať našich hostí.“

Starena mi však nepustí zápästie, zovrie mi ho ešte tuhšie. Vidí sa mi zúfalá, akoby čosi potrebovala, no netuším, čo by to mohlo byť.

Pátra v mojej tvári, predkloní sa.

„Fern?“ zašepká.